

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

**МАТЕРІАЛИ
*IV Міжвузівської студентської
наукової конференції***

20 травня 2020 року

Харків 2020

УДК 330
ББК 65.0
Т33

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Прокопенко І.Ф. – ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Члени оргкомітету:

Радченко Л.П. – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент

Сідельнікова І.В. – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент

Гуцан Т.Г. – доцент кафедри економічної теорії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат педагогічних наук, доцент

Мельникова О.В. – доцент кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат педагогічних наук, доцент

Власенко Я.В. – член Ради молодих учених Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, магістрант 1 року навчання

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
(протокол № 3 від 15 травня 2020 р.)*

Тенденції та перспективи розвитку економіки XXI століття очима молоді: матеріали IV Міжвузівської студентської наукової конференції (20 травня 2020 р., м. Харків). – Харків: ХНПУ, 2020. – 205 с.

У збірці представлено матеріали IV Міжвузівської студентської наукової конференції, присвяченої Дню науки. Дослідження учасників конференції розкривають актуальні проблеми економічної теорії. Розглядаються питання формування сучасної національної економіки в умовах глобалізації, процеси інноваційного розвитку на мікро- та макрорівнях, проблеми оптимізації фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва, теоретичні та практичні аспекти розвитку менеджменту та маркетингу в Україні.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори та їх наукові керівники.

УДК 330
ББК 65.0

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	7
Катречко А. В. КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА: ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	7
Кривенцова В. Г. ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	11
Сидоренко М. О. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	15
Біловус Р. В. АКТУАЛІЗАЦІЯ МЕТОДИК ОЦІНКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	17
Ільченко А. Р. ІТ-СТАРТАПИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	23
Крилова К. І. КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	28
Репецька Ю. О. УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНИ	32
Міжерицький В. А. ОСОБЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ	36
Єрмоленко К.-А. В. ВПЛИВ ВИРОБНИЦТВА НА ЕКОЛОГІЮ КРАЇНИ	40
Борисенко В. О. ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ І БЕЗРОБІТТЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	44
Ріпчанська К. Р. БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ, ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ В УМОВАХ СКЛАДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ	47
Таран О. Г. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ	51
Чупир Ю. В. ЗОВНІШНЯ МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	55
Деркач В. В. АНАЛІЗ ПРИЧИН ТА СУЧАСНИХ НАПРЯМІВ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ	58

Смолякова М. В. ВПЛИВ ДЕМОГРАФІЧНОГО СТАРІННЯ НАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ	62
Шевченко І. Д. ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЛЮДЕЙ З СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	64
Бабак К. В. КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	68
Мельников Б. О. СЕГМЕНТУВАННЯ РИНКУ ІНТЕРНЕТ-ОСВІТИ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	73
Мясоєдов Я. Р. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ОНЛАЙН-ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	77
Леонтьєва М. Д. РЕПЕТИТОРСТВО: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ	83
Бу Ужи, Чжу Цянь КАПІТАЛІЗАЦІЯ ОНЛАЙН-МЕДИЦИНЫ В КИТАЕ В УСЛОВИЯХ ЭПИДЕМИИ.....	87
Воропаєва О. В. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ШЕРИНГОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ	94
Сідова Д. Р. РІВНОВАГА ТА ПРОБЛЕМИ ВИНИКНЕННЯ НЕРІВНОВАГИ НА РИНКАХ БЛАГ І ГРОШЕЙ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	98
Поміляйко В. О. ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ	102
Хамашта Тоні Габі ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ ГРОШЕЙ ТА ЧИННИКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ	106
Молчанова С. В. РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ НА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ.....	110
Смілянська О. О. ОСНОВНІ ОЗНАКИ ФІКТИВНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ	114
Мінасян Т. Л. ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ	117
Korobkova S. MODERN FEATURES OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE	120
Яблучанська К. М. УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	122

Резенькова М. С. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	128
Маршева Є. О. СПІВРОБІТНИЦТВО СОТ ТА УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	132
Удовиченко Д. О. ДОСЯГНЕННЯ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ З ЕКОНОМІКИ У 2018 , 2019 РОКАХ	137
СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ БІЗНЕСУ ТА ФІНАНСІВ	141
Коваль К. О. ФУНКЦІЇ, РОЛЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	141
Біліченко В. І. СВІТОВА ПРАКТИКА СПРИЯННЯ МОЛОДІЖНОМУ ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВУ	144
Олійник М. М. ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕПОНИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ.....	148
Власенко Я. В. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ.....	152
Заскалько О. М. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	154
Болховецька В. Ю. РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В СКЛАДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ	158
Поливяна А. П. ДЕРЖАВНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ	162
Прокопчук К. С. МАЛИЙ БІЗНЕС: ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ	166
Гладченко В. О. КОНКУРЕНЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РИНКОВОГО МЕХАНІЗМУ	170
Андреасян Е. С., Новіков А. О. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ – ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ВИТРАТ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	172
Копилова Д. А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	178

Заболотна О. О. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПРОДУКТОМ БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	182
Parmenov A.V. FEATURES OF THE DEFINITION OF MARKETING AT THE PRESENT STAGE OF DEVELOPMENT OF NATIONAL ECONOMIES.....	186
Коваленко О. І. ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ: ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ.....	188
Краснопольська А. Т. ПІДВИЩЕННЯ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ..	194
Наталуха Г. Д. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВІ РИНКИ.....	198
Макітренко К. О. ЗНИЖКИ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ СПОЖИВАЧА .	202

Бабак Катерина Вікторівна
ХНПУ імені Г.С. Сковороди
юридичний факультет, спеціальність «Економіка», 5 курс, група 5М
Науковий керівник – к.е.н., завідувач кафедри економічної теорії,
фінансів і обліку Соляр В.В.

КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку держави стратегічною метою стає перехід до інноваційної економіки, який забезпечується за рахунок використання економічного потенціалу територій.

Головну частину цього потенціалу становить національне багатство, що виступає джерелом конкурентних переваг. У структурі національного багатства всіх країн світу, згідно з оцінками експертів Світового банку, частка фізичного капіталу (накопичених матеріально-речових фондів) становить в середньому 16% загального багатства, природного капіталу - 20%, людського - 64% (в таких країнах, як Німеччина, Японія, Швеція, питома вага людського капіталу досягає 80%). За розрахунками вітчизняних економістів (М.Міщенко, Я.Жаліло, С.Шумська) в структурі національного багатства України близько половини становить людський капітал [1], проте його питома вага нижче, ніж в розвинених країнах. Слід враховувати і вплив трансформаційних процесів в 1990-і рр. на формування людського капіталу, що супроводжувалося депопуляцією населення, втрата якого як в кількісному, так і в якісному вираженні, стала фактично загрозою національній безпеці.

На практиці доводиться стикатися з неефективним використанням людського капіталу, обумовленим працевлаштуванням населення не за фахом, невідповідністю кваліфікації вимогам робочих місць й іншими аспектами. У зв'язку з цим об'єктивною необхідністю є створення умов для формування і реалізації у трудовій діяльності людського капіталу, що сприяє переходу країни до інноваційного розвитку. В сформованих умовах виникає необхідність розробки і впровадження механізму управління людським капіталом, що

враховує його структуру, взаємозумовленість процесів формування та використання, що дозволяє підвищити інноваційну активність в регіоні.

Теоретико-методологічні основи вивчення впливу людського капіталу на інноваційний розвиток територій закладені у 70-80-х рр. XX ст. в працях Р. Барро, І. Бенхабіба, Р. Лукаса, Р. Нельсона, П. Ромера, Е. Фелпса, М. Шпігеля [2-5].

В даний час інтерес до розробки теоретико-методологічних основ вивчення впливу людського капіталу на соціально-економічні процеси зростає. Незважаючи на різноманіття проблем, які порушуються дослідниками, залишаються дискусійними питання, пов'язані з визначенням поняття «людський капітал», його структурних компонентів, однозначно не визначено і кількісно не оцінений характер впливу людського капіталу на результати економічної діяльності та на інноваційний розвиток територій, залишаються мало дослідженими питання, пов'язані з методологією управління, формуванням і використанням людського капіталу в умовах переходу до інноваційної економіки.

Зміни у визначенні людського капіталу, ускладнення його структури створили передумови для формування різних підходів до вивчення даного поняття.

Відповідно до першого підходу людський капітал визначається як запас, а також сукупність знань, навичок, здібностей, стану здоров'я, мотивації (С. Уолш, Л. Торо, У. Боуен, В. Костюк). В рамках даного підходу дослідники (Дж. С. Уолш, Л. С. Торо й ін.) виділяють такі складові людського капіталу як освіта, кваліфікація, життєвий і трудовий досвід та ін. Аналіз цих компонентів дозволяє сформулювати уявлення про накопичений потенціал особистості, а також його реалізацію [6]. Різниця між визначеннями проявляється в тому, що, в одному випадку, дослідники акцентують увагу на використанні наявних здібностей і навичок для індивідуальних цілей, в іншому - на реалізації громадських інтересів. Слід відзначити, що в рамках першого підходу людський капітал визначається «вузько» як накопичений запас знань і навичок,

таке розуміння сутності даного поняття співвідноситься з теоретичними положеннями першого етапу еволюції змісту людського капіталу (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «людський капітал» [6]

Підхід	Представники	Визначення поняття «людський капітал»
Людський капітал як запас здібностей, навичок, які використовуються в діяльності	Дж. С. Уолш Л. С. Торо У. Боуен В. Н. Костюк Т. Є. Дрок Ю. П. Бойко	Капіталом є не сама людина, а успадковані і придбані ним здатності до праці, а також освіта і кваліфікація (Дж. С. Уолш). Людський капітал є здатністю індивідуума до виробництва товарів і послуг, його виробничі можливості та знання (Л. С. Торо).
Людський капітал як запас здібностей, знань та інших характеристик, що дозволяють отримувати більш високі доходи в майбутньому	Г. Беккер Т. У. Шульц Ф. Махлуп І. Фішер Е. В. Бобкова Н. А. Майорова С. М. Клімов	Капіталом є все те, що є джерелом майбутніх задовольень, заробітків; будь-який актив - фізичний або людський, що володіє здатністю генерувати потік майбутніх доходів (Т. У. Шульц). Людський капітал – зростаючі інтелектуальні і розумові здібності людини, що роблять його здатним виробляти економічні блага у значному обсязі і кращої якості, отримувати більш високі доходи (Ф. Махлуп).
Людський капітал як сформований внаслідок інвестицій запас здібностей, знань та інших характеристик, дозволяє отримувати більш високий дохід в майбутньому	С. А. Дятлов Е. Д. Циренкова В. Т. Смирнов І. В. Скоблякова І. Т. Корогодін А. Н. Добринін	Сформований в результаті інвестицій накопичений запас знань, здоров'я, мотивації, здібностей, які доцільно використовуються в тій чи іншій сфері суспільного виробництва, сприяють зростанню продуктивності праці і тим самим впливають на зростання доходів людини (С. А. Дятлов). Людський капітал - це економічна категорія, сукупність змістовних здібностей, особистих якостей, що накопичуються за рахунок інвестицій, та використовуються в національному господарстві протягом певного періоду часу з метою отримання доходів у майбутньому (О. Д. Циренкова).
Людський капітал як загально-конкретна форма людської життєдіяльності	М. М. Критський Л. Г. Симкіна О. А. Грішнова Д. П. Богиня	Людський капітал - загально-конкретна форма людської життєдіяльності, що реалізується у результаті історичного руху суспільства до сучасного стану (М. М. Критський). Людський капітал - засноване на економіці часу збагачення життєдіяльності, яке є основою ставлення сучасної інноваційної системи (Л. Г. Симкіна).

Згідно з другим підходом до дослідження поняття (Т. Шульц, Ф. Махлуп, І. Фішер та ін.), людський капітал розглядається як запас здібностей, знань й інших характеристик, що дозволяють отримувати більш високі доходи в майбутньому. Визначення людського капіталу в рамках цього підходу містять як характеристики накопиченого потенціалу особистості, так і показники

економічної ефективності (на індивідуальному рівні - доходи від реалізації здібностей і навичок, на рівні підприємства – отримання конкурентних переваг, збільшення рентабельності продукції, що випускається, зростання прибутку). Незважаючи на те, що дослідниками в рамках другого підходу враховуються економічні характеристики, однак не всі керуються при цьому принципом цілісності (вказується або на можливість отримання доходу в майбутньому в результаті реалізації накопиченого капіталу (Ф.Махлуп, І. Фішер, С.М. Клімов), або інвестиції, які сприяють формуванню людського капіталу (Т. Шульц, Г. Беккер). Визначення людського капіталу в рамках другого підходу співвідносяться з теоретичними положеннями другого етапу еволюції змісту поняття людського капіталу [2-5].

В рамках третього підходу найбільш повно розкривається сутність людського капіталу, оскільки розглядається як формування людського капіталу за рахунок інвестицій в його компоненти, так і віддача від використання людського капіталу (отримання економічного чи соціального ефекту, перший полягає в збільшенні доходів населення, добробуту організацій; другий - в зростанні зайнятості, зниження злочинності. Дослідниками підкреслюється не стільки індивідуальна корисність від реалізації потенціалу особистості, скільки економічний і соціальний ефект для підприємства і для суспільства в цілому. Формулювання людського капіталу в рамках третього етапу співвідносяться з «широким» трактуванням людського капіталу як джерела конкурентної переваги, що відповідає третьому етапу еволюції змісту поняття «людський капітал».

У зв'язку з переходом від експортно-орієнтованого до інноваційного типу економічного розвитку, поширення набув підхід до дослідження людського капіталу з точки зору інноваційної економіки (М.М. Критський, І.В. Ільїнський, Л. Г. Симкіна, О.А.Грішнова, Д.П.Богиня та ін.). Відповідно до нього акцент зроблений на суб'єкті діяльності, його саморозвитку і вдосконаленні, впливі творчих здібностей особистості на інноваційний розвиток

економіки, враховується також і вплив науково-технічної революції на формування і використання людського капіталу [7-9].

Виявлено що, незважаючи на відмінність в трактуваннях поняття «людський капітал», в більшості формулювань можна виділити загальне - «запас знань, умінь і навичок». З огляду на те, що в ряді визначень акцентується увага на аспекти, пов'язані з використанням людського капіталу (збільшення продуктивності праці та зростання доходів), в інших - на його формування (інвестування в освіту та підвищення кваліфікації), кращим є застосування такого підходу до визначення людського капіталу, в якому б бралися до уваги як ті, так і інші аспекти.

Ми приходимо до висновку, що людський капітал актуально розглядається в рамках третього підходу, як сформований в результаті інвестицій і накопичений запас здібностей, навичок, стану здоров'я, рівня культури, доцільно використовуваний в діяльності та сприяє збільшенню індивідуальних доходів, зростанню конкурентоспроможності організації та збільшення добробуту територій.

Список використаних джерел:

1. Пищуліна О. Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ / О.Пищуліна, Т.Юрочко, Я.Жаліло, М.Міщенко; Центр Разумкова. – К.: Заповіт. – 2018. – 368 с.
2. Schultz T. Human capital: Policy Issues and Research Opportunities. – In Human Resources. Fiftieth Anniversary Colloquium VI, 1975.
3. Беккер Г. С. Людська поведінка. Економічний підхід. Вибрані твори з економічної теорії / Пер. с англ. - М., 2003. – 672 с.
4. Tnurow L. Inwestment in Human Capital. - Belmont, 1970. - P. 86.
5. Mincer J. Investment in Human capital and Personal Income Distribution// The Journal of Political Economy, 1958.
6. Близнюк В.В. Людський капітал як фактор економічного розвитку (еволюція методологічних підходів та сучасність)// Економіка і прогнозування. -2005.- №2. – С. 32-37.
7. Грішнова О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. – К.: Тов-во “Знання”, КОО, 2001. – 254 с.
8. Богиня Д.П. Стимули і анти стимули розвитку трудового менталітету в сучасних умовах // Україна: аспекти праці. – 2001. - №3. – с.3-10.
9. Грішнова О.А. Людський розвиток: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2006. – 308 с.